

Редакційна колегія:

Стратонов В. М. – д.ю.н., професор, ректор Херсонського державного університету, заслужений юрист України;

Сайнчин О. С. – д.ю.н., професор, в.о. завідувача кафедри галузевого права;

Казанчан А. А. – к.ю.н., доцент, в.о. декана юридичного факультету, завідувач кафедри адміністративного і господарського права;

Новікова М. М. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри історії та теорії держави і права;

Зубенко В. В. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри історії та теорії держави і права;

Риженко І. М. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри галузевого права;

Волкович О. Ю. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і господарського права, помічник декана з наукової роботи;

Гавловська А. О. – старший викладач кафедри галузевого права;

Стрельцов Є. Л. – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України,

Заслужений діяч науки і техніки України, вчений секретар Південного регіонального наукового центру НАПрН України.

Відповідальний за випуск:

Стратонов В. М. – д.ю.н., професор, ректор Херсонського державного університету, заслужений юрист України.

О 75 Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 3-4 червня 2016 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 268 с.

ISBN 978-966-916-125-3

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу», яка відбулася на базі юридичного факультету Херсонського державного університету 3-4 червня 2016 р.

УДК 340.11(477)(063)
ББК 67.9(4Укр)300я43

СЕКЦІЯ 9. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Білоус В. В.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри криміналістики

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯМ ЗАКОНОТВОРЧОЇ ПРОЦЕДУРИ

У березні 2016 р. на «Тижні України» в Європейському парламенті було представлено доповідь та дорожню карту щодо внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України, в якій було акцентовано увагу на проблемах нерозуміння або невиконання народними депутатами України законодавчих процедур, зокрема, проблемах невиконання правових і процедурних вимог щодо підготовки законопроектів. І хоча ці та інші проблеми є характерними для законодавчого органу не тільки нашої держави, їх поширеність та масштаб в Україні викликають занепокоєння, враховуючи, зокрема, труднощі, пов'язані з проведенням демократичних реформ [1] та адаптацією законодавства України, законотворчої та правозастосовної практики до вимог Європейського Союзу.

З цього приводу доречно відзначити, що впродовж першого року своєї діяльності Верховна Рада України VIII скликання працювала 89 робочих пленарних днів. За цей час депутати побили рекорд та перевершили всіх своїх попередників, зареєструвавши 4780 законопроектів і постанов, що у 5–6 разів більше, ніж вони реально могли розглянути. У зв'язку з цим голова Комітету виборців України О. Кошель наголошує, що проблема «законодавчого спаму» надзвичайно негативно позначається на роботі Верховної Ради. Адже до сьогодні багато депутатів використовують кількість законопроектів як можливість свого звіту перед виборцями. І така боротьба за рейтинг законотворчої роботи призводить до того, що ми маємо величезну кількість законопроектів, які дублюють один одного [2], головне, внаслідок їх спрямованості на врегулювання хоча й різними, але часто дуже подібними способами одних і тих самих правовідносин. А обтяження парламенту «законодавчим спамом» призводить до зниження якості «букви закону» та перешкоджає своєчасній реалізації дійсно унікальних за всіма параметрами законодавчих ініціатив.

При цьому такими, що найбільше підривають репутацію парламенту і цілої країни, слід визнати випадки, коли в гонитві за кількісними показниками законотворчої діяльності народні депутати реалізують надане їм право законодавчої ініціативи з грубим порушенням вимог чинного законодавства України, вдаючись до протиправного запозичення результатів чужої інтелектуальної праці. Так, наприклад, групою у складі чотирьох народних депутатів України VIII скликання було внесено проект Закону України «Про доповнення Кримінального процесуального кодексу України положеннями щодо використання поліграфа (детектора брехні)» (Законопроект реєстр. № 3611 від 10.12.2015 р.). Примітним є те, що за офіційними даними, організаційно-технічну та іншу необхідну допомогу при здійсненні цими народними обранцями депутатських повноважень їм надає велелюдний колектив із 69 помічників-консультантів народного депутата України, у т.ч. таких, що працюють: а) з поширенням дії Закону України «Про державну службу» – 8; б) за строковим трудовим договором – 9, з них 8 – на постійній основі та 1 – за сумісництвом; в) на громадських засадах – 52 особи.

Попри це, системний аналіз відомостей, розміщених на веб-сайті Верховної Ради України, дозволяє дійти категоричного висновку про те, що Законопроект реєстр. № 3611 від 10.12.2015 р., за виключенням тільки незначної за обсягом частини (пропонованої у ньому редакції ч. 5 ст. 264-1 КПК України), є тотожним законопроекту з ідентичною назвою, який більше ніж за два роки до того був внесений іншим народним депутатом України VII скликання та відкликаний ще 27 листопада 2014 р. (Законопроект реєстр. № 2521 від 12.03.2013 р.).

Принагідно зацентруємо увагу на тому, що відповідно до частин 1, 2 і 4 ст. 104 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» законопроект може бути відкликаний суб'єктом права законодавчої ініціативи, який його вніс, до включення такого законопроекту до порядку денного сесії Верховної Ради. Законопроект, включений до порядку денного сесії Верховної Ради, до його прийняття Верховною Радою в першому читанні за основу може бути відкликаний за рішенням Верховної Ради і знятий з розгляду. Відкликаний законопроект знімається з розгляду з відповідним зазначенням про це в базі даних законопроектів електронної комп'ютерної мережі веб-сайту Верховної Ради. Згідно з ч. 4 ст. 95 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» відкликані законопроекти вважаються знятими з розгляду. У свою чергу, відповідно до ч. 1 ст. 95 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» законопроекти, не прийняті Верховною Радою попереднього скликання в першому читанні за основу, вважаються знятими з розгляду і не розглядаються Верховною Радою нового скликання. За таких умов факт відкликання Законопроекту реєстр. № 2521 від 12.03.2013 р. свідчить про зняття його з розгляду Верховною Радою України VII скликання і відповідно унеможливорює розгляд цього законопроекту Верховною Радою України нового – VIII скликання з відповідними витратами часових, людських та інших ресурсів.

У вище описаному випадку вбачаються неспростовні ознаки механічного плагіату [3, с. 30–40], адже в Законопроекті реєстр. № 3611 від 10.12.2015 р. повністю відтворено авторський текст, притаманний йому літературний стиль і навіть помилки, які були допущені автором Законопроекту реєстр. № 2521 від

12.03.2013 р. А. Берлач справедливо зауважує, що боротися з плагіатом слід починаючи ще зі шкільної парти, а потім, послідовно, і зі студентської лави, коли молода людина формує базові знання, обирає фах і готується до професійної діяльності за своєю спеціальністю. Від того, чи зрозуміє кожен окремий школяр, а потім і студент необхідність чесної праці при виконанні будь-якого завдання, залежить успіх його подальшого життя, а отже і майбутнє нашої країни в цілому [4]. Тому вище наведена та подібна до неї «законотворча» практика повинна бути невідкладно й показово викорінена, адже подальше безкарне продукування таких прецедентів на рівні законодавчого органу країни слугує ганебним прикладом зловживання повноваженнями і зводить нанівець заклики Міністерства освіти і науки України щодо забезпечення академічної доброчесності, слідування принципам Загальноєвропейської платформи з етики, прозорості та доброчесності в освіті, зокрема, та виховання соціальної нетерпимості до плагіату як до форми крадіжки інтелектуальної власності загалом.

З цього приводу заслуговує на підтримку позиція Голови Верховної Ради України, який наголошуючи на необхідності посилення інституційної спроможності влади, визнав, що «Верховна Рада України потребує змін, але старими інструментами будувати нові, якісні рішення неможливо» і запевнив, що «Наша мета – побудувати якісний сучасний європейський парламент, націлений на прийняття якісних, професійних рішень». Така гучна заява пролунала на тлі приєднання Верховної Ради України до Декларації відкритості парламенту та ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд». План дій з реалізації Декларації відкритості парламенту розроблено українськими організаціями моніторингу парламентської діяльності (ОПОРА, ЧЕСНО, Transparency international Україна, Центр політичних студій та аналітики, Інститут Медіа Права) разом із Верховною Радою України за підтримки Програми розвитку ООН в Україні. Цей план відображає приєднання України до глобального руху з посилення відкритості представницьких органів законодавчої влади у світі, а його метою є забезпечення більш прозорої роботи парламенту та залучення громадян до парламентських процесів. План дій включає 20 зобов'язань між парламентом і громадянським суспільством за наступними напрямками: 1) доступ до інформації, 2) залучення громадян до парламентських процесів; 3) звітність і 4) технології та інновації [5].

Відтак, для реалізації останнього з перелічених напрямів з метою вирішення окресленої в даній роботі проблеми перелік раніше запропонованих нами біометричних технологій запобігання порушенням законотворчої процедури [6] доцільно доповнити упровадженням в роботу парламенту процедури обов'язкової автоматизованої перевірки всіх законопроектів (проектів законів, постанов Верховної Ради, які містять положення нормативного характеру), проектів інших актів (проектів постанов, резолюцій, декларацій, звернень, заяв, що впливають з установчих, організаційних, контрольних та інших функцій Верховної Ради) та пояснювальних записок до них на предмет плагіату. Жодних непереборних перешкод для втілення цієї ініціативи у життя в теперішній час не існує, адже відповідно до ч. 2 ст. 91 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» перелічені документи подаються письмово разом з їх

електронним файлом. А слугувати належним базисом для порівняння парламентської системи «Антиплагіат» та виконувати функцію єдиного загальнодоступного національного репозитарію академічних текстів, робота над створенням якого розпочалася тільки нещодавно [7], зможе актуальна база даних законопроектів електронної комп'ютерної мережі веб-сайту Верховної Ради України.

Список використаних джерел:

1. У Європарламенті дали характеристики українським нардепам – доповідь [Електронний ресурс] // УКРІНФОРМ. – 2016, 2 березня. – Режим доступу : <http://www.ukrinform.ua>.
2. Рік роботи Верховної Ради : «сирі» реформи і «законодавчий спам» [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 2015, 27 листопада. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda>.
3. Зеленецький В.С. Проблемы борьбы с «теневой наукой» в современном правоведении Украины : монографія [Текст] / В.С. Зеленецький. – Харьков : изд. «ФИНН», 2011. – 304 с.
4. Берлач А. Плагіат і Феміда [Електронний ресурс] // Дзеркало Тижня. – 2016, 19 лютого. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua>.
5. Верховна Рада України приєдналася до Декларації відкритості парламенту і стала учасницею ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»» [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верховної Ради України. – 2016, 5 лютого. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
6. Білоус В.В. Упровадження біометричних технологій запобігання порушенням законотворчої процедури [Текст] / В.В. Білоус // Підприємництво, господарство і право, 2013. – № 4. – С. 15–23.
7. Совсун І. Чек-ліст реформи. Що змінюється у вищій освіті [Електронний ресурс] // Українська Правда. – 2016, 19 лютого. – Режим доступу : <http://pravda.com.ua>.